

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՐԱՄԱՆ N 461-Ա «10.» 11.10.

ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԱՆՇԱՐԺ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԻ ՈՒ ՀԱՏՈՒԿ
ՊԱՀՊԱՆԿՈՂ ՊԱՏՄԱՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐԻ ՀԵՏԱԽՈՒՋՄԱՆ ԵՎ
ՊԵՂՄԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ԹՈՒՅԼՏՎՈՒԹՅՈՒՆ ՏԱԼՈՒ
ԸՆԹԱՑԱԿԱՐԳԸ ՍԱՀՄԱՆԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Հիմք ընդունելով ՀՀ վարչապետի 2010 թվականի հունիսի 30-ի
<<Հայաստանի Հանրապետության մշակույթի նախարարության բիզնես-
գործընթացների կանոնակարգման միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու
մասին>> N 490-Ա որոշմամբ հաստատված հավելվածի 32-րդ կետը՝

ՀՐԱՄԱՅՈՒՄ ԵՄ՝

1. Հաստատել՝

1) <<Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու հատուկ
պահպանվող պատմամշակութային տարածքների հետախուզման և պեղման
աշխատանքների իրականացման համար թույլտվություն տալու ընթացակարգը>>՝
համաձայն N 1 հավելվածի.

2) պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու հատուկ
պահպանվող պատմամշակութային տարածքների հետախուզման և պեղման
աշխատանքների իրականացման թույլտվություն տալու չափանիշները և <<Բաց
թերթիկ>> ստանալու համար հայտերի կազմման և ներկայացման կարգը՝
համաձայն N 2 հավելվածի:

3) պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու հատուկ
պահպանվող պատմամշակութային տարածքների հետախուզման և պեղման
արդյունքների տարեկան գիտական հաշվետվությունների բովանդակության
չափանիշները, կազմման և ներկայացման կարգը՝ համաձայն N 3 հավելվածի:

2. Միջգերատեսչական հնագիտական հանձնաժողովի նախագահին՝ պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու հատուկ պահպանվող պատմամշակութային տարածքների հետախուզման և պեղման աշխատանքների իրականացման համար թույլտվություն տալու գործընթացներում առաջնորդվել <<Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու հատուկ պահպանվող պատմամշակութային տարածքների հետախուզման և պեղման աշխատանքների իրականացման համար թույլտվություն տալու ընթացակարգի>> պահանջներով:

4. Սույն հրամանի կատարման պատասխանատվությունը դնել նախարարության աշխատակազմի մշակութային ժառանգության և ժողովրդական արհեստների վարչության պետ Ա. Սարգսյանի վրա:

5. Սույն հրամանի կատարման հսկողությունը դնել՝ նախարարի տեղակալ Ա. Սամուելյանի վրա:

ԸՆԹԱՑԱԿԱՐԳ

Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու հատուկ պահպանվող պատմամշակութային տարածքների հետախուզման և պեղման աշխատանքների իրականացման թույլտվություն տալու

1. Ընդհանուր դրույթներ

1. Սույն ընթացակարգը սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության տարածքում պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու հատուկ պահպանվող պատմամշակութային տարածքների (այսուհետ՝ հուշարձան) հետախուզման և պեղման աշխատանքների իրականացման թույլտվության՝ <<Բաց թերթիկ>> ստանալու իրավունքի համար հայտեր ներկայացնելու, <<Բաց թերթիկ>> տալու կարգը, որոշում է այն անձանց շրջանակը, ովքեր իրավունք ունեն ստանալու <<Բաց թերթիկ>>, հուշարձանների հետախուզման և պեղման արդյունքներին նվիրված գիտական հաշվետվություններին ներկայացվող հիմնական պահանջները և հաշվետվության ներկայացման կարգը:

2. Սույն ընթացակարգի 1-ին կետով սահմանված գործառույթներն իրականացնում է միջգերատեսչական հնագիտական հանձնաժողովը (այսուհետ՝ հանձնաժողով)՝ ՀՀ մշակույթի նախարարության աշխատակազմի մշակութային ժառանգության և ժողովրդական արհեստների վարչության (այսուհետ՝ վարչություն), պատմության և մշակույթի հուշարձանների պահպանության գործակալության (այսուհետ՝ գործակալություն) հետ համատեղ:

3. Սույն ընթացակարգի պահանջների կատարումը պարտադիր է բոլոր իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց՝ Հայաստանի Հանրապետության կամ այլ երկրների քաղաքացիների, ինչպես նաև քաղաքացիություն չունեցող անձանց համար, ովքեր մասնակցում են Հայաստանի Հանրապետության տարածքի հուշարձանների հետախուզման և պեղման աշխատանքներին կամ ֆինանսավորում են դրանց կատարումը:

II. Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու հատուկ պահպանվող պատմամշակութային տարածքների հետախուզման և պեղման աշխատանքների իրականացման թույլտվություն տալու կարգը և պայմանները

4. Հայաստանի Հանրապետության տարածքում դաշտային հնագիտական աշխատանքներ կատարելու թույլտվության միակ փաստաթուղթը <<Բաց թերթիկն>> է: <<Բաց թերթիկի>> ստանալը պարտադիր է հուշարձաններում հետախուզում և պեղումներ կատարելու համար:

5. <<Բաց թերթիկը>> տրվում է մեկ տարի ժամկետով:

6. Հուշարձաններում հետախուզման և պեղման թույլտվությունը՝ <<Բաց թերթիկը>> տալիս է լիազորված մարմինը՝ հանձնաժողովի դրական եզրակացության հիման վրա: Այն վավերացվում է գործակալության և հետախուզում կամ պեղում նախաձեռնող իրավաբանական անձի կնիքներով և գրանցվում գործակալության կողմից:

7. <<Բաց թերթիկ>> ստանալու իրավունք ունեն հատուկ մասնագիտական պատրաստվածություն, անհրաժեշտ փորձառություն ունեցող և հետազոտությունը ձեռնարկող գիտական հաստատության գիտական խորհրդի կողմից երաշխավորված ուսումնասիրողները, ովքեր տիրապետում են հետախուզման և պեղման ժամանակակից մեթոդներին:

8. Բաց թերթիկը տրվում է հուշարձանների հետախուզում և պեղումներ կազմակերպող և կատարող հաստատությունների հայտերի հիման վրա՝ հայտում նշված պեղումների ղեկավարի անունով: Հայտերը կազմվում և ներկայացվում են «Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու հատուկ պահպանվող պատմամշակութային տարածքների հետախուզման և պեղման աշխատանքների իրականացման թույլտվություն տալու չափանիշների և «Բաց թերթիկ» ստանալու համար հայտերի կազմման և ներկայացման կարգի» պահանջներին համապատասխան՝ համաձայն № 2 հավելվածի:

9. Հետախուզման կամ պեղումների համար թույլատվություն ստացած պեղումների ղեկավարը նոր «Բաց թերթիկ» ստանալու համար կարող է հայտ ներկայացնել միայն պեղման և հետախուզման գիտական հաշվետվությունը լիազորված մարմնին հանձնելուց և հաշվետվության՝ դրական եզրակացությամբ

հաստատումից հետո: Հաշվետվությունները կազմվում և ներկայացվում են «Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու հատուկ պահպանվող պատմամշակութային տարածքների հետախուզման և պեղման արդյունքների տարեկան գիտական հաշվետվությունների բովանդակության չափանիշների, կազմման և ներկայացման կարգի» պահանջներին համապատասխան՝ համաձայն № 3 հավելվածի:

10. Պեղումների ու հետախուզման համար «Բաց թերթիկ» ստացող հաստատությունը պատասխանատու է դաշտային աշխատանքների կատարման որակի համար:

11. Հետախուզում և պեղումներ կազմակերպող հաստատությունը պատասխանատու է գիտական հաշվետվության որակի և այն ժամանակին լիազորված մարմնին հանձնելու համար:

12. Հետախուզում և պեղումներ կազմակերպող հաստատությունը, պեղաշրջանի ավարտից հետո, «Բաց թերթիկ» ստացած պեղումների ղեկավարի ներկայացմամբ հաստատում է թանգարանացման ենթակա գտածոների ցանկը՝ կամերալ մշակումից հետո դրանք պետական պահպանության հանձնելու համար:

13. Պեղաշրջանի ավարտից հետո ուսումնասիրողը պարտավոր է <<Բաց թերթիկը>> տրամադրող լիազորված մարմնին ներկայացնել համառոտ տեղեկույթ հետազոտությունների արդյունքների վերաբերյալ:

14. Հետախուզման և պեղումների ընթացքում պեղումների ղեկավարը պարտավոր է աջակցել հուշարձանների պահպանությանը, պետական մարմինների հետ համագործակցված միջոցներ ձեռնարկել հուշարձանն ավերող կամայական պեղումների և այլ գործողությունների դեմ:

15. Հետախուզման ընթացքում նախկինում անհայտ հուշարձանների հայտնաբերման դեպքում պեղումների ղեկավարը պարտավոր է այդ մասին նամակով հայտնել լիազորված մարմնին՝ հայտնաբերված օբյեկտները պետական պահպանության վերցնելու և պետական միասնական ցուցակի մեջ մտցնելու համար փաստաթղթեր պատրաստելու նպատակով: Այդ տեղեկույթի կրկնօրինակը գետեղվում է գիտական հաշվետվության մեջ:

16. Պեղումների ղեկավարը պարտավոր է գրանցել պեղումների և հետախուզման ընթացքում գտնված նյութերը, պեղումները ձեռնարկող

կազմակերպության հաստատմանը ներկայացնել թանգարանացման ենթակա գտածոների ցանկը, դրանք հանձնել պետական թանգարան կամ այլ պետական պահոց՝ ձևակերպելով համապատասխան փաստաթղթով, որի պատճենները հանձնվում են միջգերատեսչական հնագիտական հանձնաժողովին և լիազորված մարմին:

17. Ուսումնասիրողը պարտավոր է հանձնաժողովին ներկայացնել գիտական հաշվետվության համառոտագրությունը՝ տեղեկատվական տվյալների բազայում այն տեղադրելու համար:

III. Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու հատուկ պահպանվող պատմամշակութային տարածքների հետախուզման և պեղման աշխատանքների իրականացման թույլտվության հայտերի և տարեկան գիտական հաշվետվությունների ստացման ու քննարկման ժամկետները և պատասխանատուները

1. Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու հատուկ պահպանվող պատմամշակութային տարածքների հետախուզման և պեղման ընթացիկ տարվա գիտական հաշվետվությունը, հետախուզման և պեղումների շարունակության թույլտվության հայտը պետք է միջգերատեսչական հնագիտական հանձնաժողով ներկայացվի հաջորդ տարվա մարտի 30-ին:

2. Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու հատուկ պահպանվող պատմամշակութային տարածքների հետախուզման և պեղման աշխատանքների իրականացման թույլտվության նոր հայտը պետք է միջգերատեսչական հնագիտական հանձնաժողով ներկայացվի ոչ ուշ, քան հետախուզման և պեղման աշխատանքները սկսելուց մեկ ամիս առաջ: Բացառություն կարելի է անել միայն ավերվող հուշարձանների հրատապ ուսումնասիրության անհրաժեշտության դեպքում:

3. Հաշվետվությունները և հայտերը նախարարություն մուտքագրվելուց հետո աշխատակազմում շրջանառվում են՝ համաձայն ՀՀ մշակույթի նախարարի 2010 թ. մայիսի 3-ի «Հայաստանի Հանրապետության մշակույթի նախարարության գործառնության կարգը հաստատելու մասին» № 220 -Ն հրամանի:

4. Միջգերատեսչական հնագիտական հանձնաժողովի նախագահի հանձնարարականով հանձնաժողովի քարտուղարը 5 աշխատանքային օրվա ընթացքում ուսումնասիրում է փաստաթղթերը և ներկայացնում նախագահին՝ հանձնաժողովի նիստում քննարկելու համար:

5. Հանձնաժողովը աշխատանքների կազմակերպման ընթացքում <<Բաց թերթիկներ>> տալու և գիտական հաշվետվությունների եզրակացություններն ընդունելու որոշումները կայացնում է՝ ղեկավարվելով ՀՀ մշակույթի նախարարությանը կից գործող միջգերատեսչական հնագիտական հանձնաժողովի կանոնադրությամբ:

6. Հանձնաժողովը որոշումներ կայացնելու ժամանակ ղեկավարվում է հետևյալ ժամկետներով.

1) <<Բաց թերթիկ>> ստանալու համար հայտի քննարկումը՝ 20 օրվա ընթացքում՝ հայտը հանձնաժողով ներկայացնելու օրվանից,

2) Գիտական հաշվետվությունը քննարկվում է՝ հաշվետվությունը հանձնաժողով ներկայացնելու օրվանից մեկ ամսվա ընթացքում:

7. Հանձնաժողովի որոշումները.

1) <<Բաց թերթիկ>> տրվում է հայտի հիման վրա հետազոտություններ կատարելու կամ սահմանափակ ծավալով դաշտային աշխատանքների համար.

2) հանձնաժողովը յուրաքանչյուր գիտական հաշվետվության համար տալիս է եզրակացություն՝ նշելով դիտողությունները և դաշտային գործունեության ու հաշվետվության գնահատականը: Պեղումների և հետախուզման որակի, ինչպես նաև հաշվետվության բովանդակության և ձևավորման հետ կապված եզրակացությունը կարող է լինել հետևյալը.

ա. հաստատվել է առանց դիտողությունների.

բ. հաստատվել է հանձնարարական դիտողություններով.

գ. հաստատվել է քննադատական դիտողություններով.

դ. ընդունվում է հաստատման հետաձգմամբ՝ լրացուցիչ նյութերի ներկայացման դեպքում (նկարագրություն, գծագրեր, լուսանկարներ).

ե. վերադարձվում է հեղինակին լրացուցիչ մշակման համար.

զ. համարվում է անբավարար:

8. Գիտական հաշվետվությունը հեղինակին վերադարձնելու դեպքում նոր տարբերակը պետք է ներկայացվի հանձնաժողովին ոչ ուշ, քան մեկ ամսում:

Վերանայված գիտական հաշվետվությանը պետք է կցվի բացատրագիր, որի մեջ հեղինակը պարտավոր է նշել՝ ինչ ուղղումներ են կատարվել, ինչ փաստաթղթերով է համալրվել հաշվետվությունը:

9. Անբավարար գնահատականի վերանայումը հնարավոր է միայն այն դեպքում, եթե հեղինակը կարծիքը ստանալուց հետո անմիջապես հանձնաժողով ներկայացնի դաշտային փաստաթղթերը (օրագրեր, դաշտային գծագրեր, լուսանկարներ): Եթե դրանք վկայում են դաշտային աշխատանքների բավարար մակարդակի մասին, կարելի է որոշում կայացնել ուսումնասիրողի կողմից նոր հաշվետվություն գրելու վերաբերյալ:

10. Դաշտային աշխատանքների վերաբերյալ հանձնաժողովի եզրակացությունն ուղարկվում է դաշտային աշխատանքներ նախաձեռնող հաստատության ղեկավարին և հաշվետվության հեղինակին՝ նիստին հաջորդող 3 օրվա ընթացքում:

11. Գիտական հաշվետվության անբավարար գնահատականը կարող է հիմք ծառայել <<Բաց թերթիկ>> ստանալու հայտի մերժման համար:

Կրկնակի ներկայացված հաշվետվության անբավարարության դեպքում <<Բաց թերթիկ>> չի տրվում:

12. Միջգերատեսչական հնագիտական հանձնաժողովի դրական եզրակացության հիման վրա 10 աշխատանքային օրվա ընթացքում <<Բաց թերթիկը>> տրամադրում է լիազորված մարմինը՝ հաստատված ոլորտը համակարգող նախարարի տեղակալի ստորագրությամբ, << մշակույթի նախարարության աշխատակազմի պատմության և մշակույթի հուշարձանների պահպանության գործակալության տնօրենի և հայտատու կազմակերպության ղեկավարի ստորագրություններով և կնիքներով:

13. <<Բաց թերթիկ>> տալու մերժումը կամ դաշտային աշխատանքների ծավալների սահմանափակումը կարող է հիմնավորվել հետևյալ պատճառներով.

1) հայտում նշված հուշարձանում դաշտային աշխատանքների անցկացման աննպատակահարմարությունը՝ հնագիտական ուսումնասիրությունների և հնագիտական ժառանգության պահպանության խնդիրների տեսանկյունից.

2) հայտագրված չափազանց մեծ ծավալի դաշտային աշխատանքները, ինչը կարող է բացասական հետևանքներ թողնել ուսումնասիրության որակի վրա.

3) նույն օբյեկտում կամ տարածքում հետազոտություններ կատարելու համար այլ ուսումնասիրողին արդեն տրված <<Բաց թերթիկի>> առկայությունը,

4) <<Բաց թերթիկի>> համար հայտ ներկայացրած անձի ոչ մասնագիտական պատրաստությունը.

5) դաշտային հետազոտությունների և արդյունքների փաստագրման ժամանակ <<Բաց թերթիկ>> ստացողի կողմից ժամանակակից մեթոդների պահանջների անհամապատասխանությունը, որը կարող է բերել գիտական ինֆորմացիայի /տեղեկույթի/ կորստյան և հուշարձանի ավերման.

6) պեղումների ղեկավարի կողմից նախորդ <<Բաց թերթիկի>> համար ներկայացված գիտական հաշվետվության անհամապատասխանությունը ժամանակակից պահանջներին.

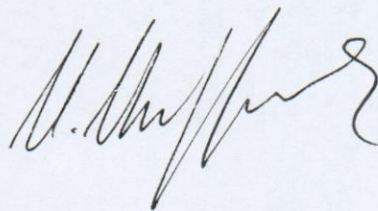
7) պեղումների ղեկավարի կողմից նախորդ հաշվետվությունը ժամանակին չներկայացնելը.

8) նախորդ պեղաշրջաններում հայտնաբերված գտածոների՝ պետական պահպանության հանձնման տեղեկանքի բացակայությունը.

9) պեղումների ղեկավարի կողմից սույն կարգի խախտումը:

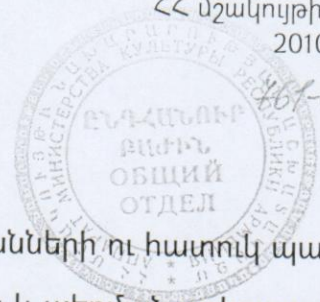
14. <<Բաց թերթիկ>> տալու մերժման կամ դաշտային աշխատանքների ծավալների սահմանափակման բոլոր դեպքերի համար հնագիտական հանձնաժողովը նամակով տեղյակ է պահում հայտ ներկայացնող հաստատությանը՝ հիմնավորումով:

Աշխատակազմի ղեկավար՝

Ս. Ավետիսյան

ԿԱՐԳ

Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու հատուկ պահպանվող պատմամշակութային տարածքների հետխուզման և պեղման աշխատանքների իրականացման թույլտվություն տալու չափանիշները և «Բաց թերթիկ» ստանալու համար հայտերի կազմման և ներկայացման

1. նախարարին հասցեագրված գրություն.
2. հայտատու կազմակերպության անվանումը, պեղումների ղեկավարի անունը, հայրանունը, ազգանունը, ծառայողական դրությունը և գիտական աստիճանը:
3. պահանջվող փաստաթղթի անվանումը.
4. հայտը /<<Բաց թերթիկ>> ստանալու հայտը/ պետք է բովանդակի հետևյալ տեղեկությունները.
  - 1) պեղվող հուշարձանի անունը՝ նշելով նրա տեղադրությունը ժամանակակից վարչական բաժանումով և վիճակը.
  - 2) հետախուզման ենթակա շրջանի անունը՝ նշելով վարչական միավորի անվանումը.
  - 3) ծրագրվող աշխատանքների անհրաժեշտության հիմնավորում (կոնկրետ գիտական թեմայի կատարում, պահպանական նպատակներով պեղումներ, հնագիտական քարտեզի կազմում, հուշարձանների հաշվառում և անձնագրավորում).
  - 4) ծրագրվող պեղումների ծավալը և կապը նախորդ տարիների նմանատիպ աշխատանքների հետ.
  - 5) հետախուզումների ենթադրվող բնույթը (տարածքի ամբողջական ուսումնասիրություն, որոշակի կարգի հուշարձանների որոնում).
  - 6) հետախուզման կամ պեղումների ենթադրվող ժամկետները.

7) ֆինանսավորման աղբյուրները և ծրագրվող աշխատանքների մոտավոր արժեքը.

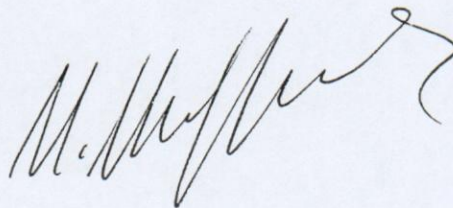
8) հաստատությունը, որտեղ կհանձնվեն հայտնաբերված և թանգարանացման ենթակա գտածոները:

5. Հայտին կցվում է նախաձեռնող հաստատության գիտական խորհրդի երաշխավորագիրը պեղումների ղեկավարի մասնագիտական պատրաստվածության վերաբերյալ:

6. Ճարտարապետական հուշարձանի պեղման համար ներկայացված հայտին կցվում է հուշարձանների պահպանության լիազորված մարմնի նամակ-համաձայնությունն այն մասին, որ հուշարձանի վրա կատարվող հնագիտական աշխատանքները համակարգված են վերականգնման աշխատանքների հետ:

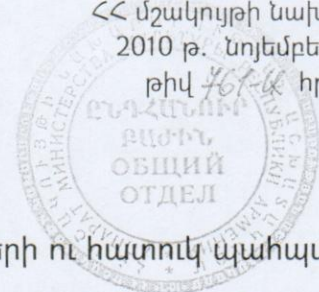
7. Եթե <<Բաց թերթիկը>> տրվում է առաջին անգամ ինքնուրույն դաշտային հետազոտություններ կատարող անձի, ապա հայտին պետք է լրացուցիչ կցել փորձ ունեցող հնագետի երաշխավորությունը, որի ղեկավարությամբ հայցորդն աշխատել է երկու-երեք արշավախմբային սեզոն՝ անցնելով անհրաժեշտ գործնական պատրաստվածություն և տիրապետել է դաշտային հնագիտության ժամանակակից մեթոդներին:

Աշխատակազմի ղեկավար՝

Ս. Ավետիսյան

ԿԱՐԳ

Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու հատուկ պահպանվող պատմամշակութային տարածքների հետախուզման և պեղման արդյունքների տարեկան գիտական հաշվետվությունների բովանդակության չափանիշների, կազմման և ներկայացման

Հաշվետվություն ձևը.

1. նախարարին հասցեագրված գրություն.
2. կազմակերպության անվանումը, հաշվետվության հեղինակի անունը, հայրանունը, ազգանունը, ծառայողական դրությունը և գիտական աստիճանը.
3. հաշվետվությունը պետք է լրիվ արտացոլի հետախուզական և պեղման աշխատանքների բոլոր արդյունքները, որոնք ստացվել են հաշվետու պեղաշրջանում:

Եթե <<Բաց թերթիկում>> նշված որոշ հուշարձաններում կամ շրջաններում մի շարք պատճառներով նախատեսված աշխատանքները ողջ ծավալով չեն կատարվել, դա պետք է նշվի հաշվետվության ներածական մասում:

Եթե <<Բաց թերթիկով>> նախատեսված դաշտային հետազոտությունները որևէ պատճառով չեն իրականացվել, նախաձեռնող հաստատությունը և «Բաց թերթիկ» ստացած ուսումնասիրողը հանձնաժողովին պետք է ներկայացնեն տեղեկանք դրա վերաբերյալ:

4. Հաշվետվությունը պետք է բովանդակի տվյալներ ուսումնասիրողի նպատակների և խնդիրների, հաշվետու շրջանում դրանց կատարման աստիճանի, նախորդ հետազոտական աշխատանքների հետ դրանց կապի, աշխատանքի կազմակերպման և ֆինանսավորման, արշավախմբի աշխատանքների հիմնական մասնակիցների և նրանց պարտականությունների, ուսումնասիրության ընդունված մեթոդիկայի, նույն հուշարձաններում կամ շրջաններում հետազոտության հետագա ծրագրերի մասին:

5. Հնագիտական հետախուզության հաշվետվությունը պետք է բովանդակի.

1) ներածություն՝ շրջանում նախկին տարիներին կատարված բոլոր դաշտային ուսումնասիրությունների վերաբերյալ տեղեկություն,

2) հետախուզվող ուղիների և շրջանների մանրամասն նկարագրություն դրանց վավերագրմամբ՝ ընդգրկելով բոլոր ուսումնասիրված և (գրականությունից և արխիվային նյութերից հայտնի) չուսումնասիրված հնագիտական հուշարձանները: Հուշարձանները քարտեզի վրա համարակալվում են, կից դրվում են բացատրություններ.

3) ուսումնասիրվող հուշարձանի մանրամասն նկարագրություն^a ընդգրկելով տեղեկություններ անվան, աշխարհագրական դիրքի, տեղադրության առանձնահատկությունների, ձևի, չափի, մշակութային շերտի և հնագիտական նյութերի բնութագրման մասին: Նկարագրության մեջ անհրաժեշտ է ցույց տալ հուշարձանի պահպանվածությունը, նախկինում պեղված լինելը կամ չլինելը (ում կողմից և երբ է հայտնաբերվել ու ուսումնասիրվել).

4) ուսումնասիրվող հուշարձանի հանույթը՝ քարտեզագրական պահանջներին համապատասխան: Հուշարձանում դրված հետախուզական փոսորակները (շուրֆ) և մաքրումները պետք է ստույգ և մասշտաբով արտացոլվեն հանույթի վրա: Նկարագրությունների մեջ պետք է նշվի շուրֆերի և մաքրումների չափերը, մանրամասն բնութագրվի շերտագրությունը.

5) բոլոր շուրֆերի և մաքրումների հատակագծերը և կտրվածքները՝ անկախ մշակութային շերտի առկայությունից.

6) բոլոր ուսումնասիրվող հուշարձանների դաշտային լուսանկարները.

7) Գտնված հնագիտական նյութի լուսանկարները կամ գծանկարները;

8) գտածոների ամբողջական ցուցակը և թանգարանացման ենթակա իրերի ցանկը:

6. Հնավայրային պեղումների հաշվետվությունը պետք է բովանդակի.

1) ուսումնասիրվող հուշարձանի մանրամասն նկարագրություն^a ընդգրկելով տեղեկություններ անվան, աշխարհագրական դիրքի, տեղադրության առանձնահատկությունների, ուսումնասիրության, չափի, մշակութային շերտի հզորության և վիճակի մասին.

2) հուշարձանի հանույթը: Հանույթի վրա մասշտաբով նշվում են հաշվետու տարում և նախորդ շրջանում բացված բոլոր պեղավայրերը, շուրֆերը և

խրամատները: Հանույթի վրա նշվում է այն հիմնական կետը, որից պեղումների ընթացքում վերցվել են համահարթեցման բոլոր չափերը.

3) պեղումների մեթոդների բնութագրումը՝ նրա ընտրության հիմնավորումով.

4) բնակավայրերի ուսումնասիրությունների նկարագրությունը կատարվում է տեղամասերով, շերտերով, հորիզոններով: Մանրամասն նկարագրվում են բոլոր հորերը, օջախները, առվակները և այլ օբյեկտները՝ նշելով դրանց տեղադրությունը, չափերը, ձևը, ուղղվածությունը, կառուցվածքային առանձնահատկություններն ու մանրամասները,

5) պեղավայրի տարածքում մասսայական նյութի դիրքագրությունը (հորիզոններով և շերտերով)՝ քանակական բնութագրությամբ, նյութի նախնական ձևաբանական դասդասմամբ.

6) յուրաքանչյուր պեղավայրի մակերևույթի, ենթաշերտերի կամ հորիզոնների հատակագծերը, ինչպես նաև պատերի կտրվածքները՝ հարթաչափային նիշերով:

Հատակագծերի վրա ամրագրվում են մշակութային շերտի կառուցվածքային առանձնահատկությունները, բոլոր հայտնաբերված օբյեկտները, գտածոները՝ նշելով խորության նիշերը: Հատակագծերը և կտրվածքները կատարվում են միևնույն մասշտաբով: Նշվում են քառակուսիների սահմանները:

Պեղավայրի պատերի կտրվածքներն իրականում պետք է արտացոլեն շերտագրական իրավիճակը:

Մասնակի կտրվածքներով ընդհանրացրած շերտագրությունն անթույլատրելի է:

7) պեղավայրում բացված կառույցների հիմնավոր նկարագրությունը, յուրաքանչյուր կառույցի մանրամասն հատակագծերը, կտրվածքները և այլ ճարտարապետական գծագրեր՝ նիշերով.

8) դամբարանադաշտի պեղումների նկարագրությունը^a ուսումնասիրվող յուրաքանչյուր դամբարանի բնութագրմամբ՝ անկախ պահպանվածությունից և ոսկրաբանական նյութի ու գտածոների առկայությունից ու բացակայությունից.

9) յուրաքանչյուր դամբարանային համալիրի նկարագրություն թաղման կառույցի ամբողջական բնութագրմամբ՝ նշելով չափերը, խորությունը, ձևը, կառուցվածքային մանրամասները և փոսի լիցքը: Պարտադիր է յուրաքանչյուր կմախքի դիրքի նկարագրությունը՝ կմախքի նկատմամբ յուրաքանչյուր առարկայի տեղադրության ստույգ որոշմամբ:

10) դամբարանադաշտի հատակագիծը հայտնաբերված բոլոր դամբարանների վավերացմամբ՝ ճիշտ արտադրելով ձևերը, չափերը և դամբանափոսի կողմնորոշումը.

11) յուրաքանչյուր ուսումնասիրվող դամբարանի հատակագիծը հարթաչափային նիշերով, որի վրա տրվում են դամբանափոսի ճիշտ գծագրությունը, կմախքի, ոսկրաբանական այլ նյութերի և մյուս իրերի պատկերումը: Գտածոները համարակալվում են և բացատրագրում նշվում է, թե ինչ է գտնվում յուրաքանչյուր համարի տակ: Դամբարանների հատակագծերին կցվում են միևնույն մասշտաբով արված կտրվածքները.

12) պարտադիր է յուրաքանչյուր դամբանաբլրի հատակագծի և կտրվածքի չափագրումը՝ լիցքի, դամբարանների և դամբարանային կառույցների առանձնահատկություններով: Հատակագծի և կտրվածքների վրա անհրաժեշտ են նիշերի տեղադրումը, ինչն արտացոլում է դամբանաբլուրների և թաղման համալիրների կառույցների բոլոր առանձնահատկությունները: Դամբանաբլրի յուրաքանչյուր կտրվածքին կցվում է մանրամասն բնութագրություն՝ թաղման և լիցքի հերթագայության վերաբերյալ.

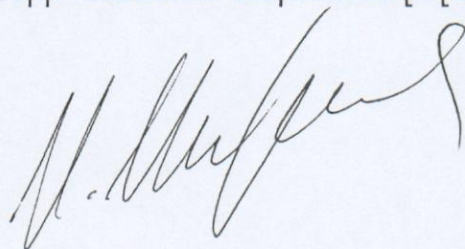
13) ուսումնասիրվող հուշարձանների դաշտային բոլոր լուսանկարները^a կատարված պեղումների տարբեր շրջաններում: Լուսանկարով փաստագրվում են դամբանաբլրի լիցքի պեղված հատվածների և կտրվածքների պրոֆիլները, հայտնաբերված հնագիտական բոլոր կառույցները, հորինվածքները, թաղումները և դամբարանները.

14) գտածոների լուսանկարները և գծագրերը:

7. Հաշվետվությանը պետք է կցվի <<Բաց թերթիկի>> պատճենը, որի հիման վրա կատարվել են դաշտային ուսումնասիրությունները:

Հաշվետվությանը կից անհրաժեշտ է ներկայացնել տեղեկանք հետախուզում կամ պեղումներ ձեռնարկող հաստատությունից, որի մեջ նշվում է թանգարանացման ենթակա նյութերի հաճման նախատեսվող տեղը և ժամանակը:

Աշխատակազմի ղեկավար՝

Ս. Ավետիսյան

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՐԱՄԱՆ N 930-Ն

«29» 12 2010թ

ՀՀ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՆԱԽԱՐԱՐԻ 2010 ԹՎԱԿԱՆԻ ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 10-Ի N 761-Ա
ՀՐԱՄԱՆՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Ղեկավարվելով ՀՀ վարչապետի 2010 թվականի հունիսի 30-ի <<Հայաստանի Հանրապետության մշակույթի նախարարության բիզնես-գործընթացների կանոնակարգման միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին>> N 490-Ա որոշմամբ հաստատված հավելվածի 32-րդ կետի պահանջներով՝

ՀՐԱՄԱՅՈՒՄ ԵՄ՝

1. ՀՀ մշակույթի նախարարի 2010 թվականի նոյեմբերի 10-ի <<Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու հատուկ պահպանվող պատմամշակութային տարածքների հետախուզման և պեղման աշխատանքների իրականացման համար թույլտվություն տալու ընթացակարգը սահմանելու մասին>> N 761-Ա հրամանում կատարել հետևյալ փոփոխությունները.
  - 1) 1-ին կետի 2-րդ ենթակետը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ.
<<հաստատել <<Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու հատուկ պահպանվող պատմամշակութային տարածքների հետախուզման և պեղման աշխատանքների իրականացման թույլտվություն ստանալու հայտի ձևը՝ համաձայն N 2 հավելվածի:>>.
  - 2) 1-ին կետի 3-րդ ենթակետն ուժը կորցրած ճանաչել.
  - 3) հրամանով հաստատված N 1 հավելվածը շարադրել նոր խմբագրությամբ՝ համաձայն N 1 հավելվածի:
2. Սույն հրամանի կատարման պատասխանատվությունը դնել նախարարության աշխատակազմի մշակութային ժառանգության և ժողովրդական արհեստների վարչության պետ Ա. Սարգսյանի վրա:
3. Սույն հրամանի կատարման հսկողությունը վերապահել նախարարի տեղակալ Ա. Սամուելյանին:

Նախարար՝

Հ. ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Հավելված N 1
ՀՀ մշակույթի նախարարի
2010 թ. *դեկտեմբերի 29* -ի
N *930-Վ* հրամանի

ԸՆԹԱՑԱԿԱՐԳ

Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու հատուկ պահպանվող պատմամշակութային տարածքների հետախուզման և պեղման աշխատանքների իրականացման համար թույլտվություն տալու

1. Ընդհանուր դրույթներ

1. Սույն ընթացակարգը սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության տարածքում պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու հատուկ պահպանվող պատմամշակութային տարածքների (այսուհետ՝ հուշարձան) հետախուզման և պեղման աշխատանքների (այսուհետ՝ պեղման աշխատանքներ) իրականացման համար թույլտվություն (այսուհետ՝ թույլտվություն) ստանալու համար հայտի (այսուհետ՝ հայտ) ներկայացման և թույլտվություն տալու կարգը:

2. Հուշարձանների պեղման աշխատանքների իրականացման թույլտվությունը տրամադրվում է նախարարության աշխատակազմի պատմության և մշակույթի հուշարձանների պահպանության գործակալության (այսուհետ՝ գործակալություն) կողմից:

3. Սույն ընթացակարգով սահմանված գործընթացի փաստաթղթաշրջանառությունը կարգավորվում է ՀՀ մշակույթի նախարարի (այսուհետ՝ նախարար) 2010 թվականի մայիսի 3-ի <<Հայաստանի Հանրապետության մշակույթի նախարարության գործառնության կարգը հաստատելու մասին>> N 220-Ն հրամանով հաստատված կարգի (այսուհետ՝ գործառնության կարգ) համաձայն:

2. Հուշարձանների պեղման աշխատանքների թույլտվության հայտի ներկայացումը և թույլտվություն ստանալը

4. Պեղման աշխատանքների իրականացման համար թույլտվություն ստանալու հայտը (ծևը սահմանված է սույն հրամանով հաստատված N 2

հավելվածով) ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց կողմից գրությամբ ներկայացվում է նախարարություն:

5. Հայտին կից անհրաժեշտ է ներկայացնել հետևյալ փաստաթղթերը (այսուհետ՝ հայտի փաթեթ).

1) նախաձեռնող կազմակերպության գիտական խորհրդի երաշխավորագիրը պեղման աշխատանքների ղեկավարի մասնագիտական պատրաստվածության վերաբերյալ.

2) նախարարի գրավոր համաձայնությունը ճարտարապետական հուշարձանի պեղման աշխատանքների համար կատարվող հնագիտական աշխատանքները վերականգնման աշխատանքների հետ համակարգված լինելու մասին (վերականգնման աշխատանքներին զուգընթաց պեղման աշխատանքների անհրաժեշտության դեպքում).

3) առաջին անգամ ինքնուրույն դաշտային հետազոտություններ կատարող անձին տրված երաշխավորությունը փորձառու հնագետի կողմից, որի ղեկավարությամբ հայցորդն աշխատել է երկու-երեք արշավախմբային սեզոն՝ անցնելով անհրաժեշտ գործնական պատրաստվածություն և տիրապետել է դաշտային հնագիտության ժամանակակից մեթոդներին.

4) գիտական հաշվետվության համառոտագրությունը (նախորդ տարվա պեղման աշխատանքների վերաբերյալ, եթե նման աշխատանքներ իրականացվել են).

5) պեղման ենթակա տարածքի սխեման:

6. Ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց կողմից նախարարություն ներկայացված հայտը, գործավարության կարգին համապատասխան, նախարարության աշխատակազմում (այսուհետ՝ աշխատակազմ) մուտքագրվելուց հետո նախարարի կամ ոլորտը համակարգող նախարարի համապատասխան տեղակալի (այսուհետ՝ նախարարի տեղակալ) հանձնարարությամբ փոխանցվում է աշխատակազմի մշակութային ժառանգության և մշակութային արժեքների վարչությանը (այսուհետ՝ վարչություն):

7. Վարչության պետի հանձնարարությամբ վարչության համապատասխան ոլորտի մասնագետը (այսուհետ՝ մասնագետ) 2 աշխատանքային օրվա ընթացքում ուսումնասիրում է հայտը, դրա լրացման ճշգրտությունն ու կից ներկայացված

անհրաժեշտ փաստաթղթերի ամբողջականությունը և հայտի հետ միասին վարչության պետին է ներկայացնում առաջարկություն՝

1) հայտը միջգերատեսչական հնագիտական հանձնաժողովում քննարկելու մասին, կամ

2) հայտն ամբողջացնելու և սահմանված չափանիշներին համապատասխանեցնելու համար այն հայտատուին վերադարձնելու մասին՝ դրան կցելով անհրաժեշտ հիմնավորմամբ պատասխան գրությունը:

8. Սույն ընթացակարգի 7-րդ կետի 1-ին ենթակետում նշված առաջարկության հետ համաձայն լինելու դեպքում վարչության պետը 2 աշխատանքային օրվա ընթացքում, գործավարության կարգին համապատասխան, հայտը՝ կից զեկուցագրով, ներկայացնում է նախարարի տեղակալին՝ միջգերատեսչական հնագիտական հանձնաժողովի (այսուհետ՝ հանձնաժողով) նիստում քննարկելու առաջարկությամբ: Նախարարի տեղակալը զեկուցագիրը՝ հայտի փաթեթով, մակագրում է հանձնաժողովի քարտուղարին (փաստաթղթերը փոխանցվում են՝ համաձայն գործավարության կարգի): Հանձնաժողովում հայտի քննարկումն իրականացվում է՝ համաձայն ՀՀ Կառավարության 1999 թվականի հունիսի 12-ի N 461 որոշման պահանջների:

9. Սույն ընթացակարգի 7-րդ կետի 2-րդ ենթակետում նշված առաջարկության հետ համաձայն լինելու դեպքում վարչության պետը, գործավարության կարգին համապատասխան, 2 աշխատանքային օրվա ընթացքում հայտի փաթեթը լրամշակելու վերաբերյալ հայտատուին ուղղված գրությունը ներկայացնում է նախարարի տեղակալի հաստատմանը:

10. Նախարարը կամ նախարարի տեղակալը հայտի փաթեթը՝ հանձնաժողովի դրական եզրակացությամբ, գործավարության կարգին համապատասխան, մակագրում է նախարարության աշխատակազմի պատմության և մշակույթի հուշարձանների պահպանության գործակալությանը (այսուհետ՝ գործակալություն)՝ հետագա գործընթացը կազմակերպելու համար (համաձայն ՀՀ Կառավարության 438-Ն որոշման և դրա մասը կազմող N 4 ձևի):

11. Գործակալության պետի հանձնարարությամբ գործակալության համապատասխան ստորաբաժանումը 5 աշխատանքային օրվա ընթացքում՝

1) լրացնում է թույլտվությունը (3 օրինակից), որը ստորագրվում է հայտատուի և գործակալության պետի կողմից ու վավերացվում է գործակալության կնիքով:

2) համաձայն ՀՀ մշակույթի նախարարի 15.07.2010 թ. N 422-Ա հրամանի՝ նախապատրաստում է հուշարձանի տարածքի օգտագործման (հետախուզման և հնագիտական պեղման) տրամադրման պայմանագիրը, որը ստորագրվում է հայտատուի կողմից և ներկայացվում է նախարարության աշխատակազմի ղեկավարի հաստատմանը:

12. Թույլտվության և հաստատված պայմանագրի մեկական օրինակը հայտատուին տրամադրելու նպատակով գործակալության կողմից, գործավարության կարգին համապատասխան, նախապատրաստվում է գրություն և ներկայացվում նախարարի տեղակալի հաստատմանը: Հաստատվելուց հետո, գործավարության կարգին համապատասխան, տրամադրվում է հայտատուին՝ ուղեկցող գրությամբ:

13. Թույլտվության և կնքված պայմանագրի պատճենները գործակալության պետի հանձնարարությամբ 5 աշխատանքային օրվա ընթացքում տրամադրվում է գործակալության տարածքային ստորաբաժանմանը՝ հուշարձանի օգտագործման և պայմանագրային պարտավորությունների կատարման նկատմամբ պարբերաբար դիտանցում կատարելու նպատակով: Տարածքային ստորաբաժանումը, գործակալության պետի կողմից սահմանված ժամանակացույցին համապատասխան տեղում կատարում է դիտանցում (մոնիթորինգ) և արդյունքների մասին տեղեկացնում նրան:

Հուշարձանի օգտագործման և պայմանագրային պարտավորությունների խախտման մասին տեղեկույթը տարածքային բաժնից ստանալուց հետո գործակալության պետը 1 աշխատանքային օրվա ընթացքում դրա վերաբերյալ տեղեկացնում է նախարարի տեղակալին:

14. Նախարարը կամ նախարարի տեղակալը հայտի փաթեթը (հանձնաժողովի բացասական եզրակացությամբ կամ դիտողությունների ու առաջարկությունների դեպքում) գործավարության կարգին համապատասխան, մակագրում է վարչությանը:

Հայտի վերաբերյալ հանձնաժողովի՝

1) բացասական եզրակացության դեպքում վարչության պետի հանձնարարությամբ մասնագետը, գործավարության կարգին համապատասխան, պատրաստում է հայտը մերժելու վերաբերյալ գրություն՝ նշելով մերժման պատճառը, ինչը նախարարի տեղակալի կողմից հաստատվելուց հետո, գործավարության կարգին համապատասխան, 1 աշխատանքային օրվա ընթացքում տրամադրվում է հայտատուին:

2) դիտողությունների կամ առաջարկությունների դեպքում վարչության պետի հանձնարարությամբ մասնագետը, գործավարության կարգին համապատասխան, նախապատրաստում է հայտատուին ուղղված գրություն՝ նախարարի տեղակալի անունով՝ հայտը հանձնաժողովի դիտողությունների և առաջարկությունների հիման վրա լրամշակելու վերաբերյալ, ինչը, գործավարության կարգին համապատասխան, 1 աշխատանքային օրվա ընթացքում տրամադրվում է հայտատուին:

15. Լրամշակված հայտը նախարարություն ներկայացնելու դեպքում գործընթացն իրականացվում է սույն ընթացակարգի 4-12-րդ կետերով սահմանված կարգով:

Աշխատակազմի ղեկավար

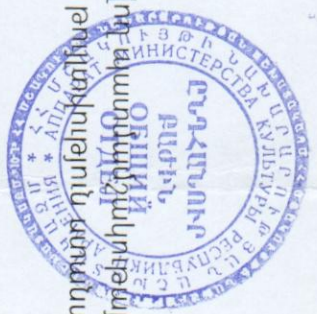

Ս. ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ

ՀԱՅՏ

Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու հատուկ պահպանվող պատմամշակութային տարածքների հետախուզման և պեղման աշխատանքների իրականացման թույլտվություն ստանալու

Հավելված N 2
ՀՀ մշակույթի նախարարի
2010 թ. 06.14. հրամանի N 23-Վ
հրամանի

1. Հայտատու կազմակերպության անվանումը.

2. Պեղումների/հետախուզումների
անունը, հայրանունը, ազգանունը,
ծառայողական դրությունը և գիտական աստի-
ճանը.

3. Պեղվող/հետախուզվող
անվանումը.

4. Հուշարձանի տեղադրությունը՝ ժամանակակից վար-
չական բաժանումով և վիճակը, հետախուզման ենթակա
շրջանի անունը՝ վարչական միավորի անվանումը.¹

5. Ծրագրվող աշխատանքների անհրաժեշտության
հիմնավորումը (կոնկրետ գիտական թեմայի կատարում,
պահպանական նպատակներով պեղումներ, հնա-
գիտական քարտեզի կազմում, հուշարձանների հաշվա-
ռում և անձնագրավորում, հուշարձանի վերականգնում).

¹ Պեղվող/ հետախուզվող հուշարձանի սխեման պարտադիր կցվում է
հայտին

6. Ծրագրվող պեղումների/հետախուզումների ծավալը և կապը նախորդ տարիների նմանատիպ աշխատանքների հետ.

7. Հետախուզումների ենթադրվող բնույթը (տարածքի ամբողջական ուսումնասիրություն, որոշակի կարգի հուշարձանների դրոնում).

8. Հետախուզման կամ պեղումների ենթադրվող ժամկետները.

9. Ֆինանսավորման աղբյուրները և ծրագրվող աշխատանքների մոտավոր արժեքը.

8. Առաջարկություն՝ հայտնաբերված մշակութային արարկաները համապատասխան թանգարանին հանձնելու մասին.

9. Հայտատուի ստորագրությունը.

ստորագրություն

Աշխատակազմի ղեկավար՝ Ս. ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՐԱՄԱՆ N 19-Ա

« 26. » 01. 12թ.

ՀՀ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՆԱԽԱՐԱՐԻ 2010 ԹՎԱԿԱՆԻ ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 10-Ի N 761-Ա ՀՐԱՄԱՆՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԼՐԱՅՈՒՄ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Ղեկավարվելով <<Իրավական ակտերի մասին>> ՀՀ օրենքի 70-րդ հոդվածի 1-ին մասի և ՀՀ վարչապետի 2010 թվականի հունիսի 30-ի <<Հայաստանի Հանրապետության մշակույթի նախարարության բիզնես-գործընթացների կանոնակարգման միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին>> N 490-Ա որոշմամբ հաստատված հավելվածի 32-րդ կետի պահանջներով՝

ՀՐԱՄԱՅՈՒՄ ԵՄ՝

ՀՀ մշակույթի նախարարի 2010 թվականի նոյեմբերի 10-ի <<Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու հատուկ պահպանվող պատմամշակութային տարածքների հետախուզման և պեղման աշխատանքների իրականացման համար թույլտվություն տալու ընթացակարգը սահմանելու մասին>> N 761-Ա հրամանով հաստատված N 1 հավելվածում կատարել հետևյալ փոփոխությունները և լրացումը.

1) 6-րդ կետում <<մշակութային ժառանգության և մշակութային արժեքների վարչությանը>> բառերը փոխարինել <<մշակութային ժառանգության և ժողովրդական արհեստների վարչությանը>> բառերով.

2) 7-րդ կետում <<2>> թիվը փոխարինել <<4>> թվով.

3) 8-րդ կետի 2-րդ նախադասությունում <<տեղակալը>> բառից հետո լրացնել <<5 աշխատանքային օրվա ընթացքում>> բառերը.

4) 11-րդ կետում <<5>> թիվը փոխարինել <<7>> թվով:

Նախարար՝

Հ. ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ԸՆԹԱՑԱԿԱՐԳ

Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու հատուկ պահպանվող պատմամշակութային տարածքների հետախուզման և պեղման աշխատանքների իրականացման համար թույլտվություն տալու

1. Ընդհանուր դրույթներ

1. Սույն ընթացակարգը սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության տարածքում պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու հատուկ պահպանվող պատմամշակութային տարածքների (այսուհետ՝ հուշարձան) հետախուզման և պեղման աշխատանքների (այսուհետ՝ պեղման աշխատանքներ) իրականացման թույլտվություն (այսուհետ՝ թույլտվություն) ստանալու համար հայտի (այսուհետ՝ հայտ) ներկայացման և թույլտվություն տալու կարգը:

2. Հուշարձանների պեղման աշխատանքների իրականացման թույլտվությունը տրամադրվում է նախարարության աշխատակազմի պատմության և մշակույթի հուշարձանների պահպանության գործակալության (այսուհետ՝ գործակալություն) կողմից:

3. Սույն ընթացակարգով սահմանված գործընթացի փաստաթղթաշրջանառությունը կարգավորվում է ՀՀ մշակույթի նախարարի (այսուհետ՝ նախարար) 2010 թվականի մայիսի 3-ի <<Հայաստանի Հանրապետության մշակույթի նախարարության գործառնություն կարգը հաստատելու մասին>> N 220-Ն հրամանով հաստատված կարգի (այսուհետ՝ գործառնության կարգ) համաձայն:

2. Հուշարձանների պեղման աշխատանքների թույլտվության հայտի ներկայացումը և թույլտվություն ստանալը

4. Պեղման աշխատանքների իրականացման համար թույլտվություն ստանալու հայտը (ձևը սահմանված է սույն հրամանով հաստատված N 2

հավելվածով) ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց կողմից գրությամբ ներկայացվում է նախարարություն:

5. Հայտին կից անհրաժեշտ է ներկայացնել հետևյալ փաստաթղթերը (այսուհետ՝ հայտի փաթեթ).

1) նախաձեռնող կազմակերպության գիտական խորհրդի երաշխավորագիրը պեղման աշխատանքների ղեկավարի մասնագիտական պատրաստվածության վերաբերյալ.

2) նախարարի գրավոր համաձայնությունը ճարտարապետական հուշարձանի պեղման աշխատանքների համար կատարվող հնագիտական աշխատանքները վերականգնման աշխատանքների հետ համակարգված լինելու մասին (վերականգնման աշխատանքներին զուգընթաց պեղման աշխատանքների անհրաժեշտության դեպքում).

3) առաջին անգամ ինքնուրույն դաշտային հետազոտություններ կատարող անձին տրված երաշխավորությունը փորձառու հնագետի կողմից, որի ղեկավարությամբ հայցորդն աշխատել է երկու-երեք արշավախմբային սեզոն՝ անցնելով անհրաժեշտ գործնական պատրաստվածություն և տիրապետել է դաշտային հնագիտության ժամանակակից մեթոդներին.

4) գիտական հաշվետվության համառոտագրությունը (նախորդ տարվա պեղման աշխատանքների վերաբերյալ, եթե նման աշխատանքներ իրականացվել են).

5) պեղման ենթակա տարածքի սխեման:

6. Ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց կողմից նախարարություն ներկայացված հայտը, գործավարության կարգին համապատասխան, նախարարության աշխատակազմում (այսուհետ՝ աշխատակազմ) մուտքագրվելուց հետո նախարարի կամ ոլորտը համակարգող նախարարի համապատասխան տեղակալի (այսուհետ՝ նախարարի տեղակալ) հանձնարարությամբ փոխանցվում է աշխատակազմի մշակութային ժառանգության և ժողովրդական արհեստների վարչությանը (այսուհետ՝ վարչություն):

7. Վարչության պետի հանձնարարությամբ վարչության համապատասխան ոլորտի մասնագետը (այսուհետ՝ մասնագետ) 4 աշխատանքային օրվա ընթացքում ուսումնասիրում է հայտը, դրա լրացման ճշգրտությունն ու կից ներկայացված

անհրաժեշտ փաստաթղթերի ամբողջականությունը և հայտի հետ միասին վարչության պետին է ներկայացնում առաջարկություն՝

1) հայտը միջգերատեսչական հնագիտական հանձնաժողովում քննարկելու մասին, կամ՝

2) հայտն ամբողջացնելու և սահմանված չափանիշներին համապատասխանեցնելու համար այն հայտատուին վերադարձնելու մասին՝ դրան կցելով անհրաժեշտ հիմնավորմամբ պատասխան գրությունը:

8. Սույն ընթացակարգի 7-րդ կետի 1-ին ենթակետում նշված առաջարկության հետ համաձայն լինելու դեպքում վարչության պետը 2 աշխատանքային օրվա ընթացքում, գործավարության կարգին համապատասխան, հայտը՝ կից զեկուցագրով, ներկայացնում է նախարարի տեղակալին՝ միջգերատեսչական հնագիտական հանձնաժողովի (այսուհետ՝ հանձնաժողով) նիստում քննարկելու առաջարկությամբ: Նախարարի տեղակալը զեկուցագիրը 5 աշխատանքային օրվա ընթացքում՝ հայտի փաթեթով, մակագրում է հանձնաժողովի քարտուղարին (փաստաթղթերը փոխանցվում են՝ համաձայն գործավարության կարգի): Հանձնաժողովում հայտի քննարկումն իրականացվում է՝ համաձայն ՀՀ կառավարության 1999 թվականի հունիսի 12-ի N 461 որոշման պահանջների:

9. Սույն ընթացակարգի 7-րդ կետի 2-րդ ենթակետում նշված առաջարկության հետ համաձայն լինելու դեպքում վարչության պետը, գործավարության կարգին համապատասխան, 2 աշխատանքային օրվա ընթացքում հայտի փաթեթը լրամշակելու վերաբերյալ հայտատուին ուղղված գրությունը ներկայացնում է նախարարի տեղակալի հաստատմանը:

10. Նախարարը կամ նախարարի տեղակալը հայտի փաթեթը՝ հանձնաժողովի դրական եզրակացությամբ, գործավարության կարգին համապատասխան, մակագրում է նախարարության աշխատակազմի պատմության և մշակույթի հուշարձանների պահպանության գործակալությանը (այսուհետ՝ գործակալություն)՝ հետագա գործընթացը կազմակերպելու համար (համաձայն ՀՀ կառավարության 438-Ն որոշման և դրա մասը կազմող N 4 ձևի):

11. Գործակալության պետի հանձնարարությամբ գործակալության համապատասխան ստորաբաժանումը 7 աշխատանքային օրվա ընթացքում՝

1) լրացնում է թույլտվությունը (3 օրինակից), որը ստորագրվում է հայտատուի և գործակալության պետի կողմից ու վավերացվում է գործակալության կնիքով:

2) համաձայն ՀՀ մշակույթի նախարարի 15.07.2010 թ. N 422-Ա հրամանի՝ նախապատրաստում է հուշարձանի տարածքի օգտագործման (հետախուզման և հնագիտական պեղման) տրամադրման պայմանագիրը, որը ստորագրվում է հայտատուի կողմից և ներկայացվում է նախարարության աշխատակազմի ղեկավարի հաստատմանը:

12. Թույլտվության և հաստատված պայմանագրի մեկական օրինակը հայտատուին տրամադրելու նպատակով գործակալության կողմից, գործավարության կարգին համապատասխան, նախապատրաստվում է գրություն և ներկայացվում նախարարի տեղակալի հաստատմանը: Հաստատվելուց հետո, գործավարության կարգին համապատասխան, այն տրամադրվում է հայտատուին՝ ուղեկցող գրությամբ:

13. Թույլտվության և կնքված պայմանագրի պատճենները գործակալության պետի հանձնարարությամբ 5 աշխատանքային օրվա ընթացքում տրամադրվում է գործակալության տարածքային ստորաբաժանմանը՝ հուշարձանի օգտագործման և պայմանագրային պարտավորությունների կատարման նկատմամբ պարբերաբար դիտանցում կատարելու նպատակով: Տարածքային ստորաբաժանումը, գործակալության պետի կողմից սահմանված ժամանակացույցին համապատասխան, տեղում կատարում է դիտանցում (մոնիթորինգ) և արդյունքների մասին տեղեկացնում նրան:

Հուշարձանի օգտագործման և պայմանագրային պարտավորությունների խախտման մասին տեղեկույթը տարածքային բաժնից ստանալուց հետո գործակալության պետը 1 աշխատանքային օրվա ընթացքում դրա վերաբերյալ տեղեկացնում է նախարարի տեղակալին:

14. Նախարարը կամ նախարարի տեղակալը հայտի փաթեթը (հանձնաժողովի բացասական եզրակացությամբ կամ դիտողությունների ու առաջարկությունների դեպքում), գործավարության կարգին համապատասխան, մակագրում է վարչությանը:

Հայտի վերաբերյալ հանձնաժողովի՝

1) բացասական եզրակացության դեպքում վարչության պետի հանձնարարությամբ մասնագետը, գործավարության կարգին համապատասխան, պատրաստում է հայտը մերժելու վերաբերյալ գրություն՝ նշելով մերժման պատճառը, ինչը նախարարի տեղակալի կողմից հաստատվելուց հետո, գործավարության կարգին համապատասխան, 1 աշխատանքային օրվա ընթացքում տրամադրվում է հայտատուին:

2) դիտողությունների կամ առաջարկությունների դեպքում վարչության պետի հանձնարարությամբ մասնագետը, գործավարության կարգին համապատասխան, նախապատրաստում է հայտատուին ուղղված գրություն նախարարի տեղակալի անունով՝ հայտը հանձնաժողովի դիտողությունների և առաջարկությունների հիման վրա լրամշակելու վերաբերյալ, ինչը, գործավարության կարգին համապատասխան, 1 աշխատանքային օրվա ընթացքում տրամադրվում է հայտատուին:

15. Լրամշակված հայտը նախարարություն ներկայացնելու դեպքում գործընթացն իրականացվում է սույն ընթացակարգի 4-12-րդ կետերով սահմանված կարգով:

Աշխատակազմի ղեկավարի
պաշտոնակատար՝

Վ. ԵՂԻԱԶԱՐՅԱՆ

ՀԱՅՏ

Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու հատուկ պահպանվող պատմամշակութային տարածքների
հետախուզման և պեղման աշխատանքների իրականացման թույլտվություն ստանալու

1. Հայտատու կազմակերպության անվանումը.

_____

_____

_____

2. Պեղումների/հետախուզումների ղեկավարի
անունը, հայրանունը, ազգանունը,
ծառայողական դրությունը և գիտական աստի-
ճանը.

_____

_____

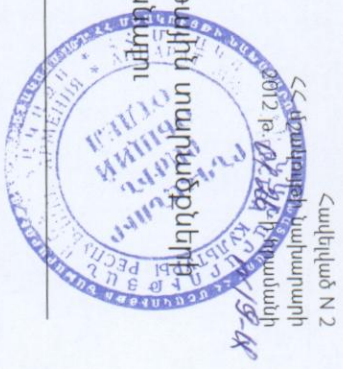
_____

_____

3. Պեղվող/հետախուզվող հուշարձանի
անվանումը.

_____

_____

4. Հուշարձանի տեղադրությունը՝ ժամանակակից վար-
չական բաժանումով և վիճակը, հետախուզման ենթակա
շրջանի անունը՝ վարչական միավորի անվանումը.¹

_____

_____

_____

5. Ծրագրվող աշխատանքների անհրաժեշտության
հիմնավորումը (կոնկրետ գիտական թեմայի կատարում,
պահպանական նպատակներով պեղումներ, հնա-
գիտական քարտեզի կազմում, հուշարձանների հաշվա-
ռում և անձնագրավորում, հուշարձանի վերականգնում).

_____

_____

¹ Պեղվող/հետախուզվող հուշարձանի սխեման պարտադիր կցվում է
հայտին:

6. Ծրագրվող պեղումների/հետախուզումների ծավալը և կապը նախորդ տարիների նմանատիպ աշխատանքների հետ.

7. Հետախուզումների ենթադրվող բնույթը (տարածքի ամբողջական ուսումնասիրություն, որոշակի կարգի հուշարձանների որոնում).

8. Հետախուզման կամ պեղումների ենթադրվող ժամկետները.

9. Ֆինանսավորման աղբյուրները և ծրագրվող աշխատանքների մոտավոր արժեքը.

10. Առաջարկություն հայտնաբերված նշակութային առարկաները համապատասխան թանգարանին հանձնելու մասին.

11. Հայտատուի ստորագրությունը.

ստորագրություն

ամսաթիվ

Աշխատակազմի ղեկավարի
պաշտոնակատար՝

Վ. ԵՂԻԱՋԱՐՅԱՆ